

COLUMN

GWEN DE CLERCK

CHEF WEEKEND

Koen of Alex

Pssst. Ik zal u verklappen wat ik vanavond ga doen. Maar zeg het niet voort. Want ook op deze redactie ligt de smaakpolitie op de loer. 'Ach zo, gij kent Susanne Bier niet. En gij durft u chef weekend te noemen. En permitteert het u stijlpermerkingen te maken over mijn artikels.' Sic. Slik. Vorige week werd ik door een collega op spot en hoongelach onthaald, omdat de Deense cineaste bij mij geen belletje deed rinkelen. Zo geïntimideerd was ik dat ik dezelfde avond 'Open Hearts' heb gehoord. Om geen paria te worden op eigen werkvloer. Goede film trouwens. Maar ik wijk af.

Straks dus, als deze vrijdag eindelijk eindigt en ik mijn laptop met een ferme mep mag dichtklappen, ga ik languit in de zetel kijken naar ... 'The Voice'. Als een echte couch potato. *And proud to be.* Waarom ook niet? Vanavond moet er niets. Een mens moet toch

al te veel dingen. Zelfs mijn zoon móét van zijn kleuterjuf elke week een taakje maken. 'Mijn *moetje* is af, mama.' Oche-regod, 't kind is nog maar vijf. Maar ik wijk af.

'The Voice' dus. Pure ontspanning, zo'n zangwedstrijd, aan het einde van een werkweek. Akkoord, het is alweer een talentenjacht die onvermijdelijk gaat eindigen in een banale populariteitstest. Natuurlijk heeft dat programma niet als voornaamste doel de beste zangstem van Vlaanderen te vinden, maar wel kijkend Vlaanderen geld uit de zakken te kloppen via sms-voting. En ja, de charme van het format is er grotendeels af nu de 'blind

Ik heb zowaar een levensles opgeraapt in primetime.

auditions' achter de rug zijn en de coaches niet enkel meer op stemkleur ('krak' en 'timbre') beoordelen, maar ook op uiterlijk. Wellicht gaat de kont van zangeresje zus of zo nu zwaarder wegen dan haar stem. *Art may imitate life, but life imitates tv.* Wat hadden we dan gedacht? Een televisie is niet meer of minder dan een spiegel die toont hoe wij, mensen, zijn en denken. Sorry, ik wijk af.

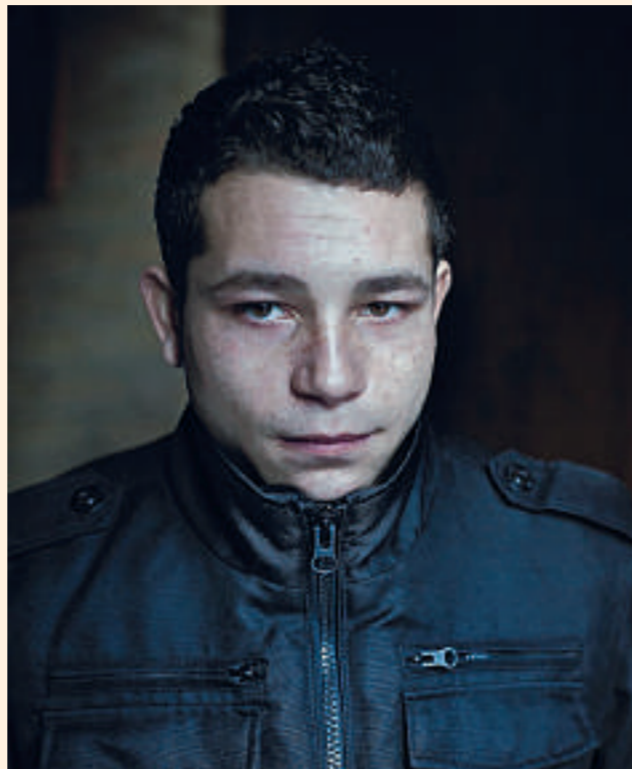
Het blijft wel een steengoede zangwedstrijd. Terwijl de jury in dat soort programma's doorgaans dient om mensen af te kraken, uit te lachen, of een combinatie van beide, krijgen de juryleden van 'The Voice' een actievere rol. De coaches engageren zich om hun teamleden beter te maken.

Wie zou ik als coach willen, vroeg ik me laatst af. Gesteld dat ik het talent en de doldwaze ambitie had om me in te schrijven voor een zangwedstrijd? Zanger Jasper Steverlinck? Leuk snoetje, maar hij is meer bezig met de noten dan met de mensen. Zangeres Natalia? Zo verschrikkelijk zichzelf dat het hartverwarmend is, en een tikkel irritant. (*Dees is spijtig. Ik hem ulle da beter heure doen.*)

Welke zijn eigenschappen van een ideale coach? Zachttaardig, maar hard als het moet. Hij moet op zijn strepen staan, en eerlijke feedback durven te geven zonder dat het aanvallend wordt. Ik twijfel tussen zanger Koen Wauters en producent Alex Callier. 'Nu ga ik eens de harde coach uithangen, zie.' Toen zijn pupillen zijn adviezen aan hun laars laptten, liet de immer minzame Koen zien dat ook hij onversneden kritiek kan geven.

En toch kies ik voor Alex. Zijn tranen aan het einde van de vorige uitzending, toen hij enkele van zijn teamleden naar huis moest sturen, deden me beseffen: dé belangrijkste eigenschap van een coach is dat hij gelooft in zijn mensen. Zo hard dat het pijn doet als hij een van zijn teamleden ziet falen. Zowaar, ik heb een levensles opgeraapt in primetime op vtm. Als de smaakpolitie daar maar niet achter komt.

DE WEEK VAN ZAK

Arm Vlaanderen

► VERVOLG VAN PAGINA 37

'Vergeet het beeld van de clochard met zijn vuile hond en zijn fles wijn', had de coördinator op voorhand gezegd. 'Die mensen vormen maar enkele procenten van de dak- en thuislozen die we hier over de vloer krijgen. Ook de sans-papiers vormen een minderheid. De grootste groep bestaat uit jonge Belgische mannen en vrouwen tussen 18 en 40 jaar. Daarnaast zijn er de gezinnen met heel veel kinderen, vooral uit Oost-Europa.

Naast mij zit een Gents koppel met twee jonge kinderen. Het jongetje van drie eet gulzig mee, zijn zusje van één ligt in de buggy te slapen. Hun moeder is zwanger van een derde. Ze leven al twee maanden op straat. 'We hadden vroeger een huis, maar de vloeren stonden krom van het vocht', vertelt de jonge vrouw. 'Daarom zijn we bij mijn schoonmoeder ingetrokken, in haar sociale woning. Maar mijn schoonma is onverwachts overleden. En wij vlogen uit het huis, omdat het niet op onze naam stond. Sindsdien staan we op straat. En op elke wachtlijst voor een sociale woning. Maar dat kan nog maanden duren.'

In een ander leven zou dit een aantrekkelijke vrouw zijn, bedenkt ik me. Lange bruine haren, felle donkere ogen. Alleen haar gebit verraadt hoezeer het leven haar al heeft getekend. Haar zoonnetje van drie staart me met zijn grote blauwe kijkers aan van boven een bord wortelpuree met hamburger. Angel heest hij. Geboren met zijn navelstreng drie keer rond de nek en ei zo na rechtstreeks naar het paradijs gevlogen. Maar als bij wonder gered, om al snel te ontdekken dat het aardse leven een tenand is. Maar toch: Angel.

Angel gaat niet naar school. 'Waarom niet?', vraag ik. Zijn moeder kijkt me met haar donkere ogen aan zoals alleen verontwaardigde moeders dat kunnen. 'Wij kunnen maar om negen uur 's avonds binnen in de nachtopvang. Die kleine zit pas tegen tien in bed. Hij is te moe om naar school te gaan. Wij geraken daar nooit op tijd. En als hij te laat is, mag hij niet meer binnen.' Dus dolen ze met het ventje en zijn zusje rond in de stad. Van het ene sociaal eethuis voor een bord soep naar het andere inloopcentrum voor een kop koffie. Op zoek naar een plek waar ze voor een paar uur de kou en de doelloosheid kunnen verdrijven. Vaak belanden ze in het station. 'Maar voor zo'n kleine is dat toch geen ideale omgeving om te spelen, hè.'

UITGERANGEERD

De verhalen die me hier deze middag toewaaien, zijn zeer uiteenlopend. Maar telkens tot dezelfde essentie terug te brengen: het gaat over mensen die zo diep in de armoedeval zitten, dat ze er niet meer uit geraken. 'Multiproblem cases', zal Alain Slock, de coördinator van het CAW Artevelde, later uitleggen. 'Uitgehuilpverleend', ook. Zoals Willy, een drank- en drugsverslaafde met een verleden dat zelfs *too much* zou zijn om te verfilmen, die enkele maanden in een afkickcentrum terecht kon, daar 'een stoof' uithaalde (*schuldbevuste grijs*), en sinds twee weken weer op straat staat.

Er zijn ook kleine zelfstandigen die door de crisis failliet zijn gegaan, rekeningen niet meer betaalden, deurwaar-

ders over de vloer kregen en uiteindelijk uit hun huis werden gezet. Vrouwen op de vlucht voor familiaal geweld. Mensen die het te bont maakten en door hun huisbaas op straat werden gezet. Jongeren die uit de bijzondere jeugdzorg komen, op hun 18de hun middelvinger opstaken naar de hele samenleving en 'hun eigen plan wel zouden trekken'. Om na drie jaar miserie met hangende pootjes terug te keren naar de hulpverlening en onderaan op de wachtlijst te belanden.

Het zijn die vicieuze cirkels ook die spelen. Zonder domicilie is het niet vanzelfsprekend een vaste job te vinden. Wie wel ergens een kans krijgt, houdt het meestal niet lang vol. Als je 's nachts niet in een deftig bed slaapt, presteer je de volgende dag niet op je werk. Zonder dak boven je hoofd is het ook moeilijk om van de drank en de drugs te blijven. Om niet depressief te worden. 'De CAW's in Vlaanderen vangen mensen op die overal uit de boot vallen', zegt Alain Slock. 'Mensen die in de reguliere hulpverlening uitgerangeerd zijn. 'Hopelooze gevallen' die met niets meer in orde zijn, en waar de psychiatrie en het OCMW zich ook geen raad meer mee weten. Mensen die zo ontbeemd leven dat ze geen aansluiting meer vinden bij de samenleving. Waar ten slotte niemand nog naar omkijkt. En dat zijn er, helaas, steeds meer.'

De armoedecijfers in Vlaanderen zijn al enkele jaren stabiel. 14 procent of een op de zeven leeft onder de armoedegrens van 1.040 euro inkomen per maand (voor een alleenstaande). Maar die cijfers geven niet helemaal de onderliggende realiteit mee, geeft Daniëlle Dierckx toe, auteur van het jaarlijkse Armoedejaarboek van de Universiteit Antwerpen. Zij stelt vast dat steeds meer mensen met de armoedegrens flirtten. Hulpverleners zien ook de echte dak- en thuislozen (*die laten wonen bijvoorbeeld in een kraakpand, of in een onleefbaar verklaard huis*) toenemen.

Officiële cijfers over het aantal daklozen in Vlaanderen bestaan niet. Omdat ze geen inkomen hebben, komen ze vaak niet in de statistieken voor. Dat zegt misschien al genoeg. Het is een categorie die zo miskend is, gebukt gaat onder een verkeerde beeldvorming, die politiek niet interessant is en voor het beleid hopeloos,

dat hun aantal zelfs niet wordt gemeten.

De OCMW's, die ongeveer de helft van de zorg voor dak- en thuislozen op zich nemen via nood- en transitwoningen, hebben geen officieel registratiesysteem. De 25 CAW's in Vlaanderen en Brussel hebben dat wel. Naast de acute nachtopvang proberen zij vooral op middellange termijn mensen te begeleiden in opvangcentra of doorloophuizen. In 2010 deden zij 8.500 begeleidingen, noodopvang niet meegerekend. Ruim een derde waren vrouwen, een vierde jongeren tussen 18 en 25 jaar. Omdat de CAW's tegen hun maximumcapaciteit aanzitten, kan je al enkele jaren geen evoluties in de cijfers meer vaststellen.

Met de officieuze tellingen van Huize Triest kan je dat wel. Werner Van de

Vlaanderen haalt zijn zolders leeg. Maar ik ben geen directeur van een containerpark.

WERNER VAN DE WEGHE, coördinator Huize Triest

Weghe ziet wekelijks 700 tot 750 verschillende mensen in de dag- en nachtopvang, gecorrigeerd op dubbeltellingen. Vijf jaar geleden waren dat er maar vijf-tig.

FRESCO'S EN SMOOTHIES

Wat is er met onze samenleving aan de hand? We worden rijker en welvarender maar tegelijk neemt de diepe armoede toe. De kloof groeit, ook elders in Europa. De aanhoudende crisis speelt zeker een rol, zeggen hulpverleners. Wie zijn baan of zijn zaak verliest en geen reserves heeft opgebouwd, kan snel afglijden. Cruciaal ook: de stijgende huis- en energieprijzen. Wie onder de armoedegrens zit, kan zich geen deftig huis veroorloven op de private woningmarkt. Tegelijk zijn de wachtlijsten voor sociale woningen ellendig lang. Hoe komen we uit dat dilemma? Nog meer sociale woningen bouwen? Of mensen aan een beter inkomen proberen te helpen? Activeren dus? Het lijkt simpel. Maar

dat is het niet. 'Armoede zit niet in de eerste plaats in de portefeuille, maar in het hoofd', zegt de coördinator van Huize Triest. 'Mensen haken af', beaamt Alain Slock van het Gentse CAW. 'Ze voldoen niet meer aan de eisen van deze maatschappij, die de lat steeds hoger legt. Sommigen willen zelfs niet meer geholpen worden. Of ze kunnen het gewoon niet aan.'

We zijn het prototype van de welvaartsstaat, maar tegelijk ook een harde samenleving. Wie uit de boot valt 'heeft het zelf gezocht'. Niemand hoeft op straat te slapen, toch? Ik heb het zelf ook al vaak gedacht. Maar de ellende achter de doffe blikken in het sociaal eethuis zegt iets anders. Soms is er hoop. Maar velen geraken nooit nog uit het moeras.

'Dit kan toch niet goed zijn hè, voor zo'n kind', zegt de papa van Angel, terwijl hij naar diens slapende zusje in de buggy kijkt. 'Dat kind voelt dat toch zeker, al die stress.' Zelf is hij, sinds het transportbedrijf waar hij werkte failliet ging, niet meer aan de bak geraakt. Ook zijn levensverhaal is een aneenschakeling van tegenslag en ellende. Ik vraag wat hij zal doen straks, als het hier sluit. Hij haalt de schouders op. 'Zien we nog wel.' Een glimlach. Verontschuldigd. 'Wij leven van dag tot dag. Van uur tot uur, eigenlijk.'

Als die mensen al uit het slop geraken, zal het niet zijn door de barmhartigheid die de plotse vrieskou losweekt. Hoe goedbedoeld ook. 'Met wilde solidariteit zijn we niets', zegt Van de Weghe bits, doelend op de stapels kleren, huisraad en (vaak belegen) voedsel die dezer dagen voor zijn deur worden gedropt. 'Vlaanderen haalt zijn zolders leeg. Maar ik ben geen directeur van een containerpark.'

Van echte armoede hebben we geen snars begrepen. Maar wie bij vriestemperaturen op straat staat, heeft recht op een aalmoes, vinden we. Op de radio hoor ik over een Brussels hotel dat de deuren opengooit voor daklozen en asielzoekers. De eigenares toont enkele mooie kamers. Met fresco's! Ze troont de verbaasde reporter mee naar de ontbijtzaal, waar ze vertelt dat voor de sukkelaars 'smoothie shots' klaar staan. Drie soorten fruitsap. En eieren met spek en worstjes. 'Het zal voor hen een hele beleving zijn', zegt ze verrukt.

Met plaatsvervangende schaamte denk ik aan wat de coördinator van Huize Triest maar bleef herhalen. 'Arme mensen hebben duizend dingen niet. Maar ze hebben wel nog hun menselijke waardigheid.'

FOTO'S JEF BOES